

Voks – et naturprodukt

Når man taler om voks, forestiller man sig normalt en fast, gylden masse med en meget karakteristisk "voksduft", men helt nyt voks er omtrent bleghvidt med en svag balsamisk duft. Det udsvedes af nogle kirtler på undersiden af arbejderbiens bagkrop, når den er ca 14 dage gammel.

Bi med voksskæl

Voks er et fedtagtigt stof med en meget kompliceret kemisk sammensætning. Der er fundet over 300 forskellige komponenter i helt nyt bivoks, hvoraf hovedparten henregnes til kulbrinter og forskellige estere. Vægtfylden er 0,962, så det er lidt lettere end vand.

Bivoks optager og binder mange forskellige stoffer på samme måde som fedt, olie, smør eller fløde. Fra madlavningen ved vi, at smag og aroma ligger i fedtstofferne, og det samme er tilfældet med voks.

Så snart bierne har udbygget en tavle og fyldt den op med honning eller pollen, optager vokset farve, duft og smag fra omgivelserne. Det er på denne måde, vokset får sit karakteristiske udseende og specielle aroma.

Så længe der kun er tale om duft og farve, er det også helt i orden, men vokset optager naturligvis også andre flygtige stoffer:

1. Forurenede luft som f.eks. benzin, gylle, fiskeaffald eller kloaklugt kan trænge ind i stedet, og bierne kan selv hente forurenede vand.
2. Pollen eller honning, der hjembringes til stedet, kan indeholde plantebeskyttelses- eller skadedyrsbekæmpelsesmidler.
3. Biavleren udsætter selv vokset for en del skadelige stoffer enten i stedet eller ved behandlingen hjemme. Hertil hører røg, spray, medikamenter, mølgift, varroa-gift, farve, konserveringsstoffer og rengøringsmidler.

For at frembringe voks indtager bierne sukker/honning. Der er forskellig opfattelse af, hvor meget honning, der medgår til 1 kg voks. Tavlebygningen i et bistade vejer ca. 1,4 kg, og bierne har gennemsnitlig anvendt ca. 25 kg honning for at bygge dem.

En helt ny yngeltavle

Det skal dog ikke forlede nogen til at undlade at udskifte tavlerne, for bierne går let i sværmetilstand, hvis de ikke får lov til at bygge. Desuden er et hurtigt tavleskift meget vigtig som sygdomsforebyggende foranstaltning. Her er det først og fremmest yngeltavlerne, der skal omsmeltes, for den mørke farve skyldes gamle kokoner med indkapslede eskremitter fra den forseglede yngel.

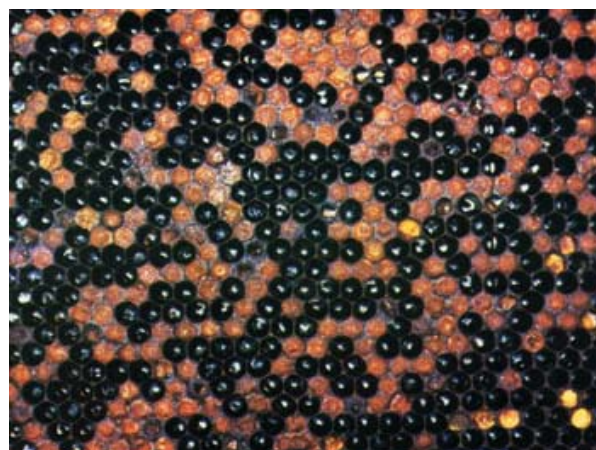
Fin og sund yngeltavle fra sidste år

De fleste sender tavlerne til vokssmelteriet og får de færdige kunsttavler tilbage, lige klar til at sætte ind i de rengjorte rammer. Hvis man selv vil smelte sine gamle tavler, skal man passe på, vokset ikke kommer i forbindelse med jern, der farver vokset mørkt.

De voksplader, man får tilbage fra vokssmelteriet - kaldet kunsttavler eller rå tavler - har cellepræg på

Denne tavle er alt for gammel

Gammel tavle med ondartet bipest

begge sider. De kan være fremstillet enten ved støbning eller valsning. De valsede tavler er robuste og går ikke så let i stykker, men tilsyneladende er bierne mest tilfredse med de støbte. De er til gengæld sprøde og skal behandles ved god stuetemperatur, gerne 23-25° C.

D.B.

